

DCCs: nu en straks



mei 2022, Saskia van Eeuwijk en Margriet Miedema
versie 1.0

DCCs nu en straks

Inhoudsopgave

1. Aanleiding en aanpak	2
2. Doel van het rapport	2
3. Bevindingen uit de negen gesprekken met DCC's	2
4. Conclusies	7
Bijlage 1	9
Bijlage 2	10
Bijlage 3	11

1. Aanleiding en aanpak

In de implementatie-netwerkbijeenkomst van de DCC's van september 2021 bespraken de deelnemers hun plannen voor de financiering van de DCC's na eind 2022 (voor een enkeling medio 2023) als de subsidie van NWO voor lokale DCC's stopt (zie bijlage 1 voor toelichting). Toen bleek dat de meeste instellingen nog geen uitgewerkte plannen hadden voor de toekomstige financiering. Dit was de aanleiding om een aantal van de deelnemende instellingen te bevragen over hun DCC-organisatie, de aangeboden diensten, de huidige bronnen van inkomsten en de plannen voor de toekomst. In het totaal zijn 11 DCC- 'coördinatoren' van instellingen benaderd; twee instellingen konden op dat moment niet bijdragen omdat nog te veel onduidelijk was.

Tijdens het houden van de interviews is gebruik gemaakt van een standaard vragenlijst. Deze lijst is opgenomen in bijlage 2. De uitkomsten zijn op verzoek anoniem verwerkt, zodanig dat de 9 instellingen hier niet met name genoemd worden. De gespreksverslagen zijn voorgelegd aan de DCC-coördinatoren. Het idee van een spinnenweb (zie 3.1) om de mate waarin bepaalde diensten worden aangeboden weer te geven is pas na de gespreksronden ontstaan. De initiële score toegekend door de interviewers is voorgelegd aan de DCC-coördinatoren en hun aanpassingen zijn overgenomen.

We zijn de DCC-coördinatoren zeer erkentelijk voor hun tijd, zowel tijdens het gesprek, voor de revisie van hun gespreksverslag als ook voor het valideren van de waardes in het spinnenweb.

2. Doel van het rapport

NWO heeft als eis gesteld dat de instellingen moeten waarborgen dat financiering van de DCC's wordt gecontinueerd na afloop van de subsidieperiode. De periode dat financiering door NWO beschikbaar gesteld is, is bijna afgelopen. Binnen instellingen zal uiterlijk voor het einde van 2022 een keuze gemaakt moeten worden over de wijze van financiering van het DCC voor de langere termijn. Dit rapport kan gebruikt worden bij het maken van die keuze. Het geeft een overzicht van een aantal verschillende gebruikte financieringsmodellen van instellingen in Nederland, inclusief voor- en nadelen van die modellen.

3 Bevindingen uit de negen gesprekken met DCC's

3.1 Opzet en dienstverlening DCC's

Uit de gesprekken is gebleken dat de DCC's onderling moeilijk vergelijkbaar zijn. Negen interviews leverden bijna negen verschillende service portfolio's van de DCC's op. Wat wel overeenkomt is dat het DCC veelal een virtuele organisatie is, waarin de kennis en expertise vanuit verschillende organisatieonderdelen bij elkaar gebracht worden. In een enkele instelling wordt het DCC ook intern het DCC genoemd; in de meeste instellingen heeft het DCC een andere naam, bijvoorbeeld Research Support Services. Soms is een coördinator aangesteld die de basis moet leggen om alle Research Support onderdelen van de organisatie goed te borgen. Daarnaast bepaalt het service portfolio ook de rollen die binnen het DCC vervuld worden. Ter illustratie wordt in onderstaande tabel aangegeven welke rollen per instelling zijn benoemd binnen het DCC.

Nummer instelling	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Totaal aantal medewerkers DCC	9	22	10	18		6	14	8	
Totaal aantal FTE's	8		5,8	14	16	4,8		5,9	5
Rollen benoemd in DCC organisatie									
Coördinator DCC	x	x	x	x	x		x	x	x
Data stewards centraal	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Data stewards facultair		x	x		x			x	x
IT adviseur		x	x	x	x		x		
Research Software Engineer	x				x		x		
Projectleider	x		x	x			x		x
Trainer	x			x					
Community Manager					x		x		x
IT beheerder applicaties				x	x		x		
Data Engineer					x				x
Privacy Officer		x			x		x		
Informatie specialist		x	x	x		x			

De diensten die de DCC's bieden variëren van ondersteuning bij het Data Management Plan (DMP) tot ook hulp bij het gebruik van RDM tools (denk aan Figshare, Research Drive), van community ondersteuning tot IT advies voor onderzoekers, van Research Software ondersteuning tot het geven van specifieke RDM ondersteuning bij onderzoeksprojecten (zie bijlage 3).

Sommige instellingen bieden een helpdesk voor onderzoekers. De meeste instellingen hebben geen exact overzicht van het aantal en de soort vragen die bij het DCC terecht komen. De instellingen die hierover wel rapporteren melden circa 400-700 vragen per jaar, met een gestage groei. Drie van de DCC's geven expliciet aan geen helpdesk te bieden, maar juist de ondersteuning vanuit de faculteiten te organiseren.

De diensten van alle DCC's zijn vrijwillig te gebruiken door de onderzoekers; geen enkele dienst is verplicht voor onderzoekers. Een enkele faculteit of universiteit verplicht het schrijven of laten reviewen van DMP's.

In een enkele instelling 'verplicht' een FA (Findable and Accessible) beleid de werkwijze van de onderzoekers op het gebied van data (maar daarmee niet noodzakelijkerwijs diensten van het DCC.) In een paar instellingen is de basis RDM- en/of DMP-cursus verplicht voor de startende PhD's.

Om de verschillen tussen de bevraagde DCC's zichtbaar te maken, is in de vorm van een "spinnenweb" de mate waarin verschillende diensten worden aangeboden aan onderzoekers door de verschillende instellingen zichtbaar gemaakt. Deze spinnenwebben zijn hieronder (anoniem) weergegeven. Daarbij hebben we de dienstverlening weergegeven zoals deze expliciet door het DCC van de betreffende instelling wordt geleverd. In veel gevallen worden op andere plaatsen in de organisatie ook Research Support diensten geleverd. De volgende diensten zijn benoemd in de overzichten:

- RDM Beleidsontwikkeling
- Community management
- Trainingen
- RDM Service desk
- Beheer centrale RDM Tools
- IT oplossingen voor individuele onderzoeksprojecten
- RMD ondersteuning voor individuele onderzoeksprojecten (o.a. door inzet van Research Software Engineers)

De score kent de volgende schaalverdeling:

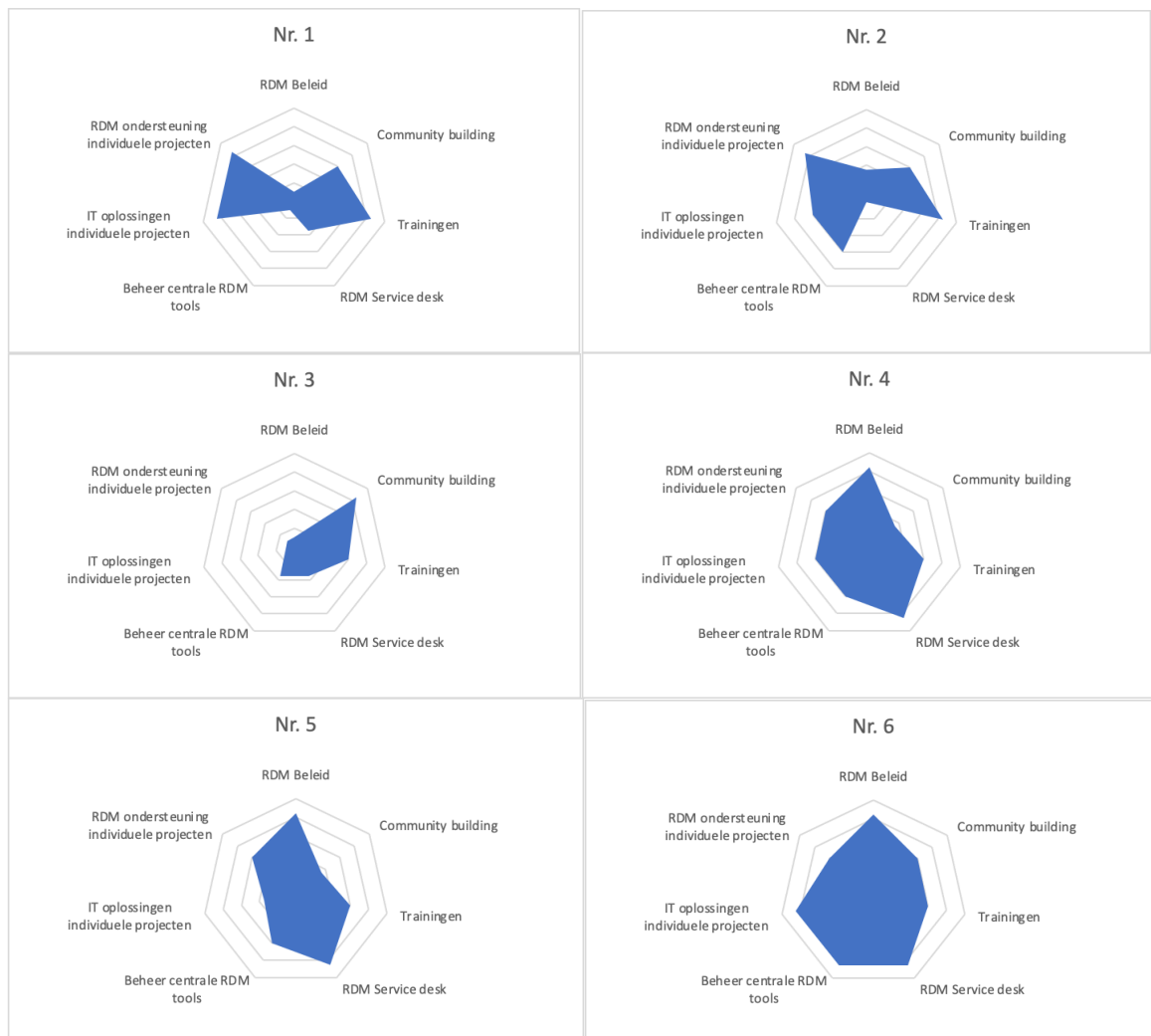
“0” = geen dienstverlening/activiteiten

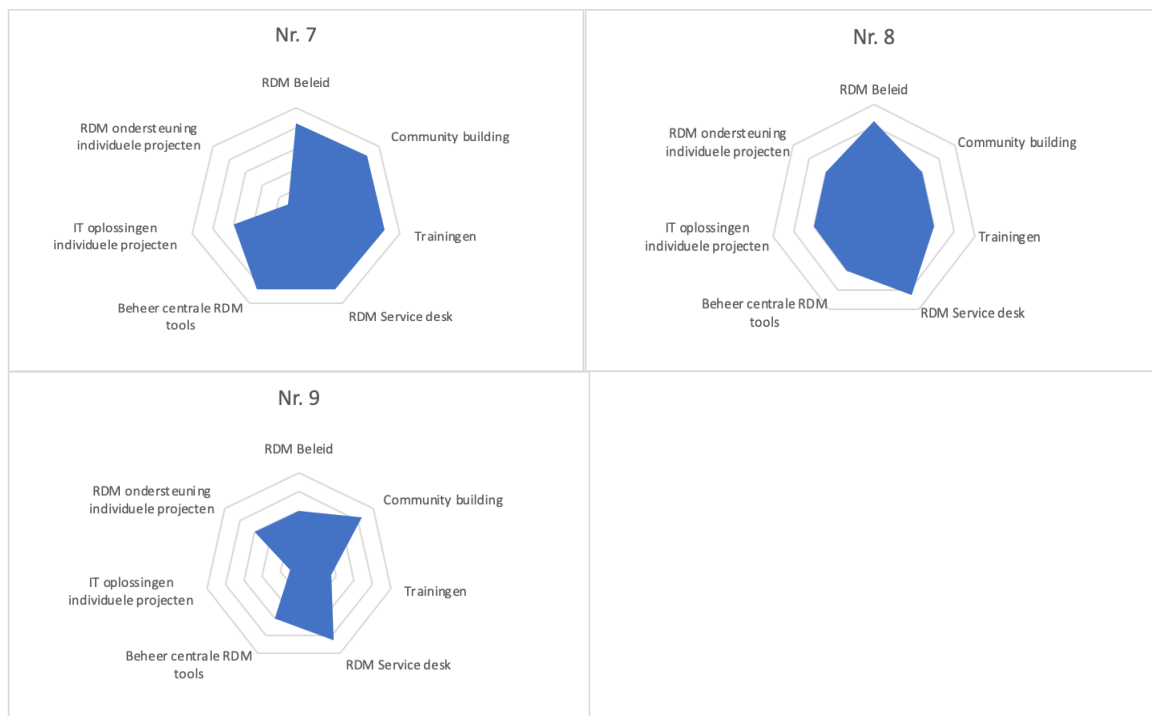
“25” = dienstverlening net gestart

“50” = dienstverlening al enigszins ontwikkeld

“75” = dienstverlening volledig ontwikkeld

“100” = om spinnenweb ook een buitenste rand te geven.





Uit de overzichten blijken de verschillen in dienstverlening tussen de verschillende DCC's. Deze spinnenwebben suggereren dat een aantal DCC's expliciet de functie hebben om bestaand RDM-beleid te operationaliseren. Let op: de spinnenwebben zijn niet een "volwassenheidsmodel" maar geven met name aan welke keuzes de DCC's hebben gemaakt in hun dienstverlening. Als bijvoorbeeld "IT oplossingen individuele projecten" een score 0 heeft, dan wil dit alleen zeggen dat de DCC dit niet biedt, en dat deze service elders in de organisatie belegd kan zijn.

3.2 Budgetten en huidige wijze van financiering van het DCC

De financiering van het DCC volgt over het algemeen het model voor financiering dat binnen de desbetreffende instelling toegepast wordt. De grootte van de DCC-budgetten is verschillend. Een aantal instellingen heeft een budget van ongeveer 1 miljoen euro. Verreweg het grootste deel van het budget (80-100%) wordt besteed aan personeel. Soms wordt een deel van het budget ingezet voor trainingen, licenties of communicatie. Echter, in alle gevallen wordt het budget van het DCC als (zeer) klein ervaren ten opzichte van de totale budgetten voor onderzoek en onderzoeksondersteuning.

Allereerst kan geconcludeerd worden dat de inzet van de NWO-subsidie net zo varieert als de wijze van organiseren. We zien verschillende vormen:

- de NWO subsidie wordt gebruikt om uren van bestaande medewerkers in de organisatie uit te breiden, als tijdelijke extra ruimte op het bestaande budget.
- de NWO-subsidie wordt aangevuld met projectfinanciering uit centrale innovatiefondsen (bijv. een Open Science Programma): een nieuw budget voor het DCC-traject/project
- de NWO subsidie wordt centraal door de instelling aangevuld met structurele centrale middelen (bijvoorbeeld van CvB, bibliotheken en/of IT)

- de NWO subsidie wordt (mede) aangevuld door een bijdrage van de faculteiten, soms in de vorm van een doorberekening van de gemaakte kosten
- of een combinatie van meerdere bovenstaande mogelijkheden

De genoemde voor-en nadelen van de verschillende vormen worden hierna beschreven.

Als de NWO-subsidie wordt gebruikt om uren van bestaande medewerkers in de organisatie uit te breiden:

Dit betekent (in principe) dat er ook structureel budget nodig is voor de komende jaren. In het algemeen leidt dit ertoe in dat het budget niet elk jaar opnieuw bevochten hoeft te worden. Als voordeel wordt genoemd dat dit het mogelijk maakt om medewerkers te behouden: kennis is cruciaal voor het goed kunnen leveren van de diensten.

Een van de instellingen waar het DCC als algemene centrale voorziening is neergezet looft de eenvoud van deze financieringsvorm: geen doorberekening aan onderzoekers. Zij kunnen van de diensten van de DCC-medewerkers gratis gebruik maken (maar niet vrijblijvend).

Als de NWO-subsidie wordt aangevuld met projectfinanciering uit centrale innovatiefondsen:

Het financieren van een DCC op project-basis heeft als voordeel dat het een zekere vrijheid oplevert om te kunnen pionieren. Het biedt de mogelijkheid om onderzoekers en management te overtuigen van de waarde van de diensten.

In één instelling wordt aangegeven dat dit overigens de enige manier was, omdat er nu geen structurele middelen beschikbaar zijn.

Nadeel is de onzekerheid van projectfinanciering, hetgeen het lastig maakt om mensen te behouden. Het is ook onrustig voor medewerkers en afnemers van de diensten omdat niet zeker is dat iets wat nu opgepakt wordt, straks ook kan blijven.

Als de NWO subsidie structureel centraal wordt aangevuld:

Centrale financiering kan als nadeel hebben dat de faculteiten zich minder betrokken voelen. Een ander nadeel van centrale financiering is ook dat als bekend is dat extra mensen nodig/handi zijn, het nog zeker een jaar duurt voordat de cyclus van een nieuw budget accorderen, zoeken van medewerkers en aannemen voltooid is.

Als de NWO-subsidie (mede) wordt aangevuld door een bijdrage van de faculteiten:

Als de faculteiten meebetalen aan een centraal ingericht DCC verhoogt dat de betrokkenheid en gezamenlijke monitoring van kwaliteit.

Binnen de instelling moet uiteraard bewezen worden dat het DCC nuttig en noodzakelijk is (is zowel voor -als nadeel).

Een antwoord wat een paar keer terugkomt is dat als nu de diensten 'gratis' aangeboden worden, met als doel dat als de diensten zich bewijzen, de faculteiten bereid zullen zijn daarvoor te betalen (over een paar jaar).

Als een combinatie van meerdere bovenstaande mogelijkheden wordt toegepast:

Voor wie het DCC gefinancierd wordt vanuit verschillende bronnen ziet het voordeel van niet afhankelijk te zijn van 1 stroom.

3.3 Wensen t.a.v. toekomstige financiering

Enkele instellingen hebben al de toekomstige (paar jaar) financiering geborgd: of vanuit een Open Science fonds, of het budget is opgenomen in het budget van bijvoorbeeld de UB. Een instelling meldde dat de faculteiten een groot deel van de kosten gaan dragen. Tegelijkertijd blijft aanvullende financiering vanuit projecten bijvoorbeeld SURF DCC calls en/of eScience Center projecten een potentiële extra geldstroom. Een bron van inkomsten die een enkele keer genoemd wordt, zijn structurele geormerkte bijdragen vanuit onderzoeksubsidies, zodat de kosten van DCC-medewerkers een structureel onderdeel worden van een onderzoeksproject. Voor de UMC's zullen de fondsen bij Health RI een belangrijke bron worden van financiering.

Een enkele instelling heeft de combinatie voor ogen waarbij centrale middelen voor centrale diensten worden gebruikt, aangevuld met financiering voor de data stewards door de faculteiten.

Een andere vorm van financiering is om structureel (een deel van) de diensten (bijvoorbeeld opslag, RDM tools) door te berekenen aan de faculteiten. Enkele instellingen bieden in hun DCC functioneel beheer voor RDM-tools aan, waarmee het bestaansrecht van het DCC al voor een deel vanzelfsprekend is.

Voor enkele instellingen is het nog noodzakelijk om in 2022 de vraag beantwoord te krijgen hoe de financiering van het DCC zal worden doorgezet in de komende jaren. De wens is vaak een (grotendeels) structurele centrale financiering voor een DCC. Het DCC wordt gezien als een organisatie van algemeen nut omdat databeheer en kwaliteit van data integriteit tijd en aandacht kost.

4. Conclusies

4.1 Conclusies ten aanzien van de organisatie van het DCC

- de meeste DCC's zijn geen hiërarchisch onderdeel van de organisatie, maar eerder een netwerkorganisatie waarbij vanuit meerdere bedrijfsonderdelen wordt samengewerkt om onderzoekers te faciliteren.
- de meerderheid van de medewerkers van het DCC wordt betrokken uit IT en de Bibliotheek. We zien de betrokkenheid van data stewards op centraal niveau en vanuit de faculteiten.

- instellingen hebben een verschillend ontwikkelingsstadium van support voor onderzoekers; bij sommige instellingen zijn data stewards al lang ingeburgerd en wordt de NWO subsidie vooral ingezet om nieuwe dienstverlening te ontwikkelen. Bij andere instellingen wordt de subsidie gebruikt om de nieuwe rol van data steward te financieren
- vrijwel alle instellingen melden tijd nodig te hebben om het nut van de dienstverlening van DCC's te bewijzen aan de faculteiten
- bij sommige instellingen is de beschikbaarheid van de NWO subsidie aanleiding geweest voor het inzetten van een expliciete samenwerking tussen IT en de Bibliotheek. Bij andere instellingen leidde het tot het versterken van een bestaand proces. Bij weer andere instellingen leidde de subsidie tot het uitbreiden van de beschikbare capaciteit
- de vraag is of RDM al wel de benodigde aandacht van de faculteiten heeft. Dat lijkt nog niet overal het geval te zijn

4.2 Conclusies ten aanzien van de financiering van het DCC

- een deel van de DCC's wordt met projectfinanciering/subsidies gefinancierd, daardoor is continuering van de dienstverlening onzeker
- om continuïteit te kunnen garanderen is meerjarige financiering nodig. Dit wordt mede veroorzaakt door de nieuwe CAO Nederlandse Universiteiten, waarin na 1 jaarcontract al een vast dienstverband aangeboden moet worden.
- data stewards zijn niet te vinden, er is geen opleiding voor deze functie/rol en het duurt een tijd voordat iemand als data steward aan de slag kan
- (co-)financiering door de faculteiten is van belang om twee redenen: het geeft de benodigde continuïteit en ook de benodigde betrokkenheid
- de budgetten van de DCC's zijn over het algemeen heel erg klein in relatie tot het totaal aantal onderzoekers van de instelling.

4.3 Conclusies ten aanzien van de NWO-financiering

- de periode van NWO-financiering lijkt te kort voor een aantal instellingen, gezien de noodzaak tot het bewijzen van het nut van de dienstverlening, zodat de faculteiten aan de financiering van de dienstverlening willen bijdragen
- de nieuwe CAO voor de universiteiten, met een beperking in de inhuurperiode voor ondersteunend personeel maakt het noodzakelijk dat de wijze en/of termijn van financiering meer structureel georganiseerd wordt indien in het DCC gebruik gemaakt wordt van medewerkers die op dit moment nog niet in vaste dienst zijn.

Bijlage 1. Achtergrond DCC-subsidie van NWO

In oktober 2019 heeft NWO-subsidie beschikbaar gesteld voor de vorming van lokale Digitale Competentie Centra (DCC's) binnen wetenschappelijke instellingen. De doelstelling van NWO daarvoor is als volgt geformuleerd: NWO stimuleert dat kennisinstellingen hun expertise op het gebied van research datamanagement en onderzoekssoftware op één plek bundelen: het DCC.

Volgens NWO is een lokaal DCC een onderdeel van een wetenschappelijke instelling en goed toegankelijk voor onderzoeksgroepen. Lokale DCC's hebben als functie het faciliteren van datamanagement van wetenschappelijke data. De functie betreft het faciliteren van data-opslag, -analyse, delen etc. zodat onderzoeksgroepen aan de Open Science/FAIR uitgangspunten kunnen voldoen.

Meer concreet zijn DCC's:

1. landingsplaats voor project software voor onderhoud en beschikbaarstelling;
2. kennis- en adviescentrum voor FAIR data en software en lokale ICT-infrastructuur;
3. knooppunt in een gefedereerd netwerk voor data, computing en expertise.

Voor de oprichting en versterking van lokale DCC's heeft NWO éénmalig een bedrag van 4,5 M€ als impulsfinanciering beschikbaar gesteld. Dit bedrag is verdeeld over alle deelnemende DCC's, waardoor per DCC maximaal 250.000 euro beschikbaar is gesteld. Op dit moment zijn zo'n 20 DCC's actief.

Bijlage 2. De gebruikte vragenlijst

1. Het organogram van jullie lokale DCC hebben we ontvangen. Kun je een nadere toelichting geven bij de werking van jullie DCC binnen de instelling? Is het een virtuele organisatie? Wat zijn de hiërarchische lijnen?
2. Hoeveel mensen werken samen in het (virtuele) DCC, en in welke functies? En naar hoeveel FTE vertaalt zich dit?
3. Welke diensten worden geleverd door het lokale DCC? Hoeveel onderzoekers maken jaarlijks gebruik van jullie DCC, en van welke diensten? Hebben jullie daarover cijfers?
4. Kun je concrete voorbeelden geven van de diensten die jullie leveren? (een beschrijving van een project of activiteit waar je erg trots op was)
5. Is de dienstverlening van het DCC bij jullie iets waar de onderzoekers vrijwillig gebruik van kunnen maken, of zijn er ook verplichte diensten?
6. Op welke wijze wordt het lokale DCC gefinancierd? Vooraf/achteraf, op basis van geleverde diensten of integraal, door CvB/Faculteiten/onderzoekers? Voor hoeveel jaar, of voor welke periode? Hebben jullie ook nog een aparte projectfinanciering?
7. Welke kostencomponenten heeft de begroting van het DCC? (personeel, hardware, software, projecten)
8. Hebben jullie inzicht in het percentage dat aan het DCC wordt uitgegeven binnen jullie instellingen (bijvoorbeeld in verhouding tot het totale budget van de instellingen, of het totale budget voor onderzoek binnen de instelling)?
9. Wat zie je als belangrijkste voordelen van de manier waarop jullie DCC wordt gefinancierd?
10. Wat zie je als belangrijkste nadelen van de manier waarop jullie DCC wordt gefinancierd?
11. Eind 2022/begin 2023 stopt de subsidie van NWO. Op welke wijze willen jullie de financiering daarna vormgeven? Waarom hebben jullie daarvoor gekozen?
12. Zijn er nog dingen waar we niet naar gevraagd hebben, die je zelf van belang vindt, gegeven het onderwerp van het interview?

Bijlage 3: voorbeelden van dienstverlening

opstellen data richtlijnen/meewerken aan facultaire data beleid
informatie via intranet/actieve informatievoorziening
trainingen/cursussen voor PHDs over DMP
cursussen/trainingen voor PhD'S Software Carpentry
consultaties DMP
consultaties RDM tools (Castor, Figshare)
consultaties opslag
functioneel en applicatiebeheer RDM tools en archieven (ook in eigen ontwikkeling)
doorverwijzen naar platform voor pseudonimisering
toegang tot Trusted Third Parties
ondersteunen van embedded data stewards op FAIR en RDM
IT ondersteuning onderzoekers
vragen rondom open access
voorlichting
advisering bij funding aanvragen vwb data paragraaf
ontwikkelen IT diensten voor onderzoekers (VRE/Jupyter notebook, intern data archief)
maandelijks RDM community bijeenkomsten
goede standaarden neerzetten voor onderzoekers
in co creatie met onderzoekers gedurende een langere periode een project goed neer te zetten
samenwerken binnen de instelling bevorderen
opleveren van fair data tools
research support desk
oprichting wetenschapscommissies die op het gebied van good research practices en statistisch werk ondersteuning aan onderzoekers bieden